

HELLEPUTTE, Joris (eigenlijk Georges Augustin), ingenieur, politicus en sociaal-cultureel

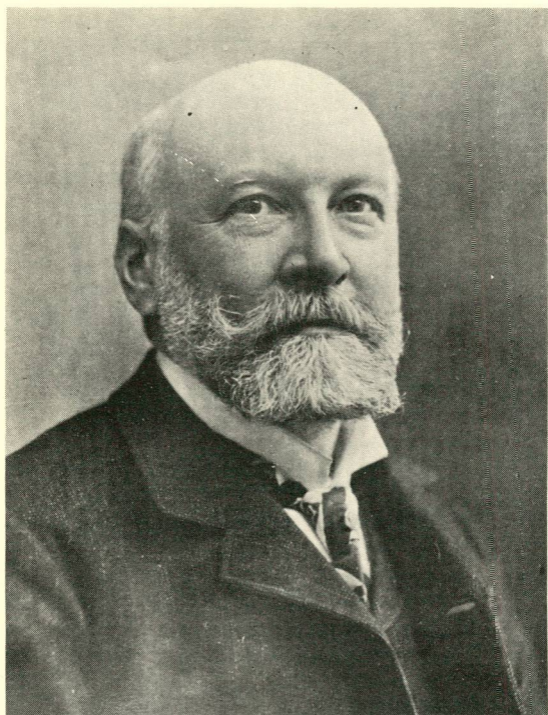
werker (Gent 31 augustus 1852 - Leuven 22 februari 1925).

Vijfde en laatste kind van Petrus, bakker aan de Kouterweg, Gent, en Florentina Josepha Detemmerman, afkomstig van Anvaing. Na schitterende studies aan het Koninklijk Atheneum en de Rijksuniversiteit te Gent kwam hij op 21-jarige leeftijd als ingenieur van bruggen en wegen in dienst bij het hoofdbestuur van de spoorwegen te Brussel. Reeds het volgende jaar (1874) benoemde de Katholieke Universiteit van Leuven hem tot toegevoegd hoogleraar, belast met de organisatie van de afdeling bouwkunde in het derde en vierde jaar der speciale cursussen. Van 1889 tot 1924 was hij volksvertegenwoordiger en van 1907 tot 1918 minister, achtereenvolgens van Spoorwegen en PTT, van Landbouw en Openbare Werken en sinds 1912 minister van Staat.

De opdracht tot het bouwen van het Justus Lipsius-studententehuis bood hem de gelegenheid tot toepassing van de nieuwe als neogotiek bekeerde bouwstijl en tot het organiseren van zijn mede-

Heldenhuldezerkjes bij de vroegere IJzertoren.

werkers (arbeiders en ambachtslieden) op corporatieve basis in de Gilde van ambachten en neringen, gesticht te Leuven in 1879. Gekant tegen de klassenstrijd streefde hij naar samenwerking tussen werknemer en werkgever. Deze met het Nederlands als voertaal georganiseerde gilde kon met Helleputte als hoofddeken tot het einde van de eeuw een zekere bloei bereiken dank zij de vele bouwopdrachten die volgden. Helleputte, die via zijn moeder van Waalse afkomst was, leerde pas op latere leeftijd, uit sociaal-godsdienstige overtuiging, de moedertaal van zijn stadgenoten. Als hoogleraar was hij ondervoorzitter van het studenten-genootschap Met Tijd en Vlijt. De studentenleiders – vooral Dr. A. Laporta met het blad *De Student* – steunde hij in hun strijd voor de vervlaamsing van het vrij onderwijs. Hij bevorderde de stichting van het Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (1890) en werd er erevoorzitter van. In 1891 was hij medestichter van de Katholieke Vlaamsche Landsbond. Toen hij in 1889 met Schollaert te Leuven de Volksbank (de latere Kredietbank) oprichtte, werd dat een tweetalige instelling, wat in de zakenwereld van toen een unicum was.

In 1889 tot volksvertegenwoordiger voor Maaseik gekozen legde hij in de Kamer de eed in het Nederlands af. Hij sprak er vaak Nederlands en nam er initiatieven met belangrijke gevolgen voor de V.B. Zo werd de gelijkheidswet De Vriendt-Coremans en de beroering eromheen uitgelokt door zijn in 1895 ingediend in het Nederlands gesteld wetsvoorstel op de arbeidsduur, waarvan hij voor het eerst behandeling in de Kamer in het Nederlands eiste. De Belgische Boerenbond werd in 1890 gesticht met Helleputte als hoofddeken en kreeg onderdak in het Gildehuis te Leuven. Ook aan zijn andere organisaties bleef deze veelvoudige oprichter actief meewerken. In 1893 was hij te Brugge voorzitter van de Vlaamse katholieke zitdagen. Bij het overlijden van Prof. P. Willems aanvaardde hij diens opvol-

ging als voorzitter van het Davidsfonds (1898); op de jubileumvergadering van 13 juni 1901 hield hij de feestrede. In samenwerking met Vliebergh, hoofdbestuurslid, bracht hij nieuwe stuwkracht in de enigszins verstarde vereniging en stelde in 1904 in het Gildehuis te Leuven een vast secretariaat van het Davidsfonds ter beschikking van Kan. J.J. Evers o.praem, opvolger van de overleden F. de Potter te Gent. Na zijn benoeming tot minister (1907) werd hij als voorzitter van het Davidsfonds tijdelijk vervangen door Des. Claes en in 1910 vast door E. Vliebergh. Als erevoorzitter bleef Helleputte het werk aandachtig volgen.

De Vlaamse Academie benoemde hem in 1904 tot werkend lid. In de departementen van spoorwegen, posterijen, openbare werken en landbouw voerde hij als minister ingrijpende taalhervormingen door in weerwil van de tegenkanting van de verfranste hogere ambtenaren. Hij wilde het Vlaams doen eerbiedigen en de Vlaming eergevoel inboezemen. In Le Havre (1914-'18) liet hij bij de regering zijn invloed gelden ten bate van de Vlaamse IJzer-soldaten.

Als talentvol redenaar was Helleputte onder meer in 1898 te Hasselt feestredenaar bij het monument van de Boerenkrijg, in 1901 te Leuven voor het Davidsfondsjubileum, in 1902 te Kortrijk bij de onthulling van het Groeningemonument en in 1920 in de Vlaamse Academie over „18 maanden na de oorlog”.

WERKEN: redevoeringen in *Annales Parlementaires* (1889-1925); - *Algemeene Vergadering te Leuven van 13 juni 1901. Redevoering uitgesproken door den Heer Joris Helleputte, algemeen voorzitter, in Jaarboek van het Davidsfonds voor 1902* (1902, p. 37-51); - artikelen in *Het Gildeblad voor ambachten en neringen; De Boer; Rond den Heerd* (1884); - *In memoriam E. Vliebergh, in De Standaard* (10 januari 1925).

LITERATUUR: P. Fredericq, *Schets eener geschiedenis der Vlaamsche Beweging*, I-III (1905-'08); - *De 34 open brieven geschreven door Didaskalos (pseudoniem van L. Delpire) aan M. Helleputte, Minister van Spoorwegen, Posterijen, Telegrafien en Telefonen en verschenen in De Standaard van 9 mei 1907 tot april 1909* (1909); - L. Scharpé, *Lijkrede uitgesproken te Leuven op 26 februari 1925 ter gelegenheid der begrafenis van Joris Helleputte, Minister van State, in Verslagen en Mededelingen van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1925, p. 79-81); - J. Muyldermans, *Staatsminister Joris Helleputte, in Jaarboek van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1926, p. 59-83); - Davidsfonds, *Verslagboek over de jubileumviering* (1950); - M. Cordemans, *Dr. A. Laporta en De Student* (1959).

XAVIER SMEESTERS